

Finansutskottets betänkande 2019/20:FiU3

Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner

Sammanfattning

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om anslag för 2020 inom utgiftsområde 25, som uppgår till ca 128,4 miljarder kronor. Därmed avstyrker utskottet de alternativa budgetförslag som förts fram i motioner.

I betänkandet finns fyra särskilda yttranden (M, SD, V och KD). Ledamöterna från Moderaterna, Sverigedemokraterna, Vänsterpartiet och Kristdemokraterna avstår från ställningstagande och redovisar i stället sina överväganden i särskilda yttranden.

Behandlade förslag

Proposition 2019/20:1 inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner.

Fyra yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2019/20.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning.....	4
Budgetprocessen i riksdagen	4
Utskottets överväganden.....	6
Statens budget inom utgiftsområde 25	6
Särskilda yttranden	17
1. Statens budget inom utgiftsområde 25 (M)	17
2. Statens budget inom utgiftsområde 25 (SD).....	18
3. Statens budget inom utgiftsområde 25 (V)	19
4. Statens budget inom utgiftsområde 25 (KD)	20
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	22
Propositionen	22
Motioner från allmänna motionstiden 2019/20	22
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens och motionärernas anslagsförslag	23
<i>Tabell</i>	
Tabell Regeringens anslagsförslag inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner 2020	9

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Statens budget inom utgiftsområde 25

Riksdagen anvisar anslagen för 2020 inom utgiftsområde 25 enligt regeringens förslag.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2019/20:1 utgiftsområde 25 punkt 1 och avslår motionerna

2019/20:2636 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD),

2019/20:3016 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V),

2019/20:3122 av Jakob Forssmed m.fl. (KD) och

2019/20:3332 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M).

Stockholm den 12 december 2019

På finansutskottets vägnar

Fredrik Olovsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Fredrik Olovsson (S), Gunilla Carlsson (S), Edward Riedl (M)*, Oscar Sjöstedt (SD)*, Adnan Dibrani (S), Ulla Andersson (V)*, Jan Ericson (M)*, Dennis Dioukarev (SD)*, Ingela Nylund Watz (S), Jakob Forssmed (KD)*, Ingemar Nilsson (S), Mats Persson (L), Charlotte Quensel (SD)*, Karolina Skog (MP), Mattias Karlsson i Luleå (M)*, Sofia Westergren (M)* och Lars Thomsson (C).

* Avstår från ställningstagande, se särskilda yttranden.

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta betänkande behandlas regeringens budgetproposition 2019/20:1 i de delar som gäller utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner och fyra motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2019/20. Regeringens förslag till riksdagsbeslut och motionsförslagen finns i bilaga 1.

I bilaga 2 finns en sammanställning av regeringens förslag till anslag för 2020 och de avvikelser från dessa som Moderaterna, Sverigedemokraterna, Vänsterpartiet och Kristdemokraterna föreslår i sina anslagsmotioner.

Budgetpropositionen för 2020 bygger på en politisk överenskommelse mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet (januariavtalet).

I juni 2018 beslutade riksdagen om ett enhetligt regionalt utvecklingsansvar (prop. 2017/18:206, bet. 2017/18:KU46, rskr. 2017/18:418). Det innebär att alla landsting blir regioner fr.o.m. 2019 och tar över det regionala utvecklingsansvaret. Alla landsting använder i dag termen region. Riksdagen har därför också beslutat om att beteckningen för kommuner på regional nivå ska ändras från landsting till region genom lagändringar som träder i kraft vid årsskiftet 2019/20 (prop. 2018/19:162, bet. 2019/20:KU3, rskr. 2019/20:48–49). Mot den bakgrunden förekommer både termen landsting och termen region i betänkandet.

Den 27 november 2019 beslutade kongressen för Sveriges Kommuner och Landsting om namnändring till Sveriges Kommuner och Regioner (SKR). Beslutet gäller direkt (skr.se).

Budgetprocessen i riksdagen

Rambeslutsprocessen

Budgetprocessen innebär bl.a. att riksdagen i ett första steg genom *ett* beslut fastställer en utgiftsram för varje utgiftsområde. Utgiftsramen anger det belopp som utgiftsområdets anslag högst får uppgå till (11 kap. 18 § tredje stycket riksdagsordningen).

Riksdagen har bifallit regeringens förslag och bestämt utgiftsramen för 2020 för utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner till 128 417 572 kronor (prop. 2019/20:1, bet. 2019/20:FiU1, rskr. 2019/20:59). I detta betänkande föreslår finansutskottet för riksdagen hur anslagen för utgiftsområdet ska fördelas inom utgiftsområdesramen. Riksdagens ställningstagande till anslag för utgiftsområdet ska göras genom *ett* beslut (11 kap. 18 § fjärde stycket riksdagsordningen).

Uppföljning av regeringens resultatredovisning

Enligt 10 kap. 3 § budgetlagen (2011:203) ska regeringen i budgetpropositionen lämna en redovisning av de resultat som har uppnåtts i verksamheten i förhållande till de mål som riksdagen har beslutat.

I utskottens uppgifter ingår att följa upp och utvärdera riksdagsbeslut (4 kap. 8 § regeringsformen). Som en del i utskottens uppföljning ingår att behandla den resultatinformation som regeringen presenterar. Riksdagen har beslutat om riktlinjer för bl.a. den löpande uppföljningen av regeringens resultatredovisning (framst. 2005/06:RS3, bet. 2005/06:KU21, rskr. 2005/06:333–335). Av riktlinjerna framgår att riksdagen beställer och tar emot information om resultatet av statens verksamhet.

Utskottet har mot den bakgrunden granskat regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 25 i budgetpropositionen. Granskningen är ett underlag för utskottets behandling av budgetpropositionen och för den fortsatta mål- och resultatdialogen med regeringen.

Utskottets överväganden

Statens budget inom utgiftsområde 25

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar anslagen för 2020 inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner enligt regeringens förslag. Motionärernas alternativa förslag till statens budget för 2020 inom utgiftsområde 25 avslås.

Jämför särskilt yttrande 1 (M), 2 (SD), 3 (V) och 4 (KD).

Propositionen

Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner omfattar fyra anslag: 1:1 Kommunalekonomisk utjämning, 1:2 Utjämningsbidrag för LSS-kostnader, 1:3 Bidrag till kommunalekonomiska organisationer och 1:4 Stöd med anledning av flyktingsituationen.

Utgifterna inom utgiftsområdet föreslås ökas med 8,4 miljarder kronor 2020 jämfört med 2019. Ökningen förklaras främst av ett generellt tillskott till kommunerna med 3,5 miljarder kronor och av en kompensation för det intäktsbortfall som den beslutade sänkningen av skatten för pensionärer innebär för kommunerna, motsvarande 4,1 miljarder kronor.

Målet för utgiftsområdet är att skapa goda och likvärdiga förutsättningar för kommuner och landsting som bidrar till en effektiv kommunal verksamhet med hög kvalitet.

Resultatredovisningen för utgiftsområde 25

I propositionen framhålls att resultatredovisningen för utgiftsområde 25 skiljer sig från andra utgiftsområden på grund av hur ansvarsfördelningen mellan stat, kommuner och landsting ser ut. Ramarna för den kommunala verksamheten sätts av riksdagen och regeringen i form av lagar och förordningar. Ansvar för en stor del av den svenska offentliga förvaltningen, som t.ex. hälso- och sjukvård samt omsorgs- och utbildningsverksamhet, har på detta sätt ålagts kommunerna och landstingen. Samtidigt har kommuner och landsting genom den kommunala beskattningsrätten ett långtgående ansvar för finansieringen av verksamheterna.

Kommunsektorns skatteintäkter utgör cirka två tredjedelar av de totala intäkterna. Staten bidrar till finansieringen av de kommunala verksamheterna genom det generella statsbidraget och genom riktade statsbidrag. För 2018 svarade dessa bidrag för 10 respektive 9 procent av intäkterna. Skatteintäkterna och det generella statsbidraget används på det sätt som kommunerna och landstingen själva beslutar. Mot den bakgrunden framhåller

regeringen att det är svårt att följa upp hur de generella statsbidragen används och dra slutsatser om sambanden mellan storleken på bidragen, fördelningen av dem och enskilda kommuners och landstings ekonomiska resultat och finansiella ställning. Den uppföljning som görs tar därför i första hand sikte på den första delen av målet för utgiftsområdet, att skapa goda och likvärdiga ekonomiska förutsättningar för kommuner och landsting. Redovisningen omfattar bl.a. resursutvecklingen och det demografiska trycket, resultatutvecklingen i kommuner och landsting, utvecklingen av tillgångar och skulder och systemet för kommunalekonomisk utjämning.

Kommunsektorn har sammantaget redovisat positiva ekonomiska resultat sedan 2004. För 2018 redovisade kommunsektorn ett resultat före extraordinära poster på totalt 14,6 miljarder kronor. Det var 221 kommuner (76 procent) och 14 landsting (70 procent) som redovisade positiva resultat, vilket var färre än 2017. Andelen kommuner som redovisade negativa resultat var högre bland de befolkningsmässigt minsta kommunerna. De negativa resultaten förklaras bl.a. av ökade kostnader inom kärnverksamheterna skola, vård och omsorg. Stockholms läns landsting är det enda landsting som genomgående redovisat positiva resultat under den senaste tioårsperioden. Trots ökade intäkter från statsbidrag och skatter har samtliga landsting med undantag för Stockholm genomfört skattehöjningar den senaste tioårsperioden. De ekonomiska resultaten har ändå fortsatt att vara svagare i landstingen än i kommunerna, och en större andel av landstingen än kommunerna redovisade negativa resultat och hade en negativ soliditet 2018.

Kommunsektorns intäkter mattades av 2018, medan kostnadsökningen låg kvar på samma nivå som 2017. I genomsnitt har intäkterna ökat med 5 procent per år under den senaste tioårsperioden. Mellan 2017 och 2018 var ökningen knappt 1 procent, vilket främst förklaras av minskad sammantagen ersättning för insatser för asylsökande och nyanlända. Kostnaderna ökade med 4 procent mellan 2017 och 2018, vilket var något lägre än genomsnittet för den senaste tioårsperioden.

Den kommunalekonomiska utjämnings betydelse som intäktskälla skiljer sig enligt regeringen åt mellan enskilda kommuner och landsting. År 2018 fick kommunerna i genomsnitt 6 960 kronor per invånare. Beloppen varierade mellan 27 837 kronor per invånare och -17 208 kronor per invånare. Det var tolv av kommunerna som var nettobetalare.

Landstingen fick i genomsnitt 2 916 kronor per invånare i bidrag 2018. Det högsta bidraget uppgick till 7 636 kronor per invånare. Ett landsting, Stockholms läns landsting, var nettobetalare med en avgift om 522 kronor per invånare.

Regeringens bedömning är att ramverket bidrar till likvärdiga förutsättningar.

Politikens inriktning

De kommunala skatteintäkterna förväntas växa i en långsammare takt 2019–2022 än föregående fyraårsperiod. De föreslagna och beräknade anslagsnivåerna i propositionen beräknas öka de generella statsbidragen under prognosperioden, medan de riktade statsbidragen minskar till följd av färre asylsökande och nyanlända. Sammantaget kvarstår statsbidragen på en oförändrad nivå. Samtidigt antas antalet unga och äldre i befolkningen öka, vilket driver på konsumtions- och investeringsutgifterna. Utgifterna bedöms öka i takt med inkomsterna 2020–2022, vilket resulterar i ett relativt oförändrat finansiellt sparande och resultat under prognosperioden.

Utmaningarna i kommunerna och landstingen bedöms som stora och av skiftande karaktär, bl.a. beroende på lokala och regionala förutsättningar och befolkningens sammansättning och utveckling. Mot bakgrund av dessa utmaningar bedömer regeringen att det finns behov av ytterligare ekonomiska tillskott. För att förbättra förutsättningarna att utveckla välfärdens verksamheter och minska risken för nedskärningar eller skattehöjningar i kommunerna eller landstingen föreslås generella tillskott på 5 miljarder kronor till kommunsektorn 2020. Av dessa fördelas 1,5 miljarder kronor på utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg och 3,5 miljarder kronor på utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner.

Kommunernas och landstingens utmaningar bedöms inte bara vara av ekonomisk karaktär utan handlar också om organisatorisk kapacitet, personal- och kompetensförsörjning samt förmåga till utveckling. Enligt regeringen bör den stigande efterfrågan på kommunala välfärdstjänster mötas på ett kostnadseffektivt sätt, med bl.a. nya och förbättrade arbetsmetoder och ett innovativt nyttjande av teknik och digitala tjänster.

För att bedöma effektiviteten i de kommunala verksamheterna är det enligt regeringen nödvändigt att kostnader, volymer och kvalitet analyseras i ett sammanhang. Staten bidrar till att möjliggöra detta genom Rådet för främjande av kommunala analyser (RKA) och databasen Kolada. Stödet till RKA föreslås öka.

Regeringen anser att generella statsbidrag ska vara utgångspunkten i den ekonomiska styrningen av kommunsektorn, men också att det fortfarande finns ett behov av riktade statsbidrag till specifika områden med stora utvecklingsbehov. Regeringen ser allvarligt på att mindre kommuner i vissa fall har svårare att ta del av riktade statsbidrag. Mot den bakgrunden avser regeringen att utveckla en mer strategisk styrning med bidragen, bl.a. genom att se över möjligheten att minska antalet riktade statsbidrag, förenkla utformningen och minska administrationen inom de områden där det är lämpligt.

Staten har ett övergripande ansvar för att samtliga kommuner och landsting har förutsättningar och kapacitet att hantera skiftande utmaningar. Regeringen arbetar aktivt med detta inom olika områden, bl.a. genom att stärka och vid behov justera de grundläggande regler som styr kommunsektorn.

När det gäller det kommunalekonomiska utjämningsystemet framhålls lagrådsremissen Ändringar i kostnadsutjämnningen för kommuner och landsting. En annan del som framhålls i regeringens arbete med att stärka kommunernas strukturella förutsättningar är tillsättandet av Kommunutredningen (Fi 2017:02), som ska lämna sitt slutbetänkande i februari 2020.

Förslagen till anslag inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner

Regeringen föreslår att riksdagen för budgetåret 2020 anvisar anslagen inom utgiftsområde 25 enligt tabellen nedan. Utgiftsområdet föreslås ökas med 8,4 miljarder kronor till 128,4 miljarder kronor 2020 jämfört med 2019. Ökningen beror i huvudsak på ett generellt tillskott till kommunerna med 3,5 miljarder kronor och på att kommunerna och landstingen kompenseras för det intäktsbortfall som regeringens förslag om att sänka skatten för personer över 65 år innebär. Kompensationen ökar utgifterna med 4,1 miljarder kronor. Därutöver tillkommer bl.a. regleringar till följd av den kommunala finansieringsprincipen på ca 0,6 miljarder kronor.

Tabell Regeringens anslagsförslag inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner 2020

Tusental kronor

Anslag	Belopp
1:1 Kommunalekonomisk utjämning	120 808 984
1:2 Utjämningsbidrag för LSS-kostnader	4 600 438
1:3 Bidrag till kommunalekonomiska organisationer	8 150
1:4 Stöd med anledning av flyktingsituationen	3 000 000
Summa	128 417 572

Källa: Budgetpropositionen för 2020.

Anslaget 1:1 Kommunalekonomisk utjämning

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 120,8 miljarder kronor 2020 till anslaget 1:1 Kommunalekonomisk utjämning. Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till kommuner och landsting enligt lagen (2004:773) om kommunalekonomisk utjämning och även för ekonomiska regleringar mellan staten och kommunsektorn. Förslaget innebär en höjning av anslaget med ca 10,3 miljarder kronor jämfört med 2019.

Tidigare aviserade och föreslagna tillskott svarar för 5,5 miljarder kronor av höjningen, varav 2 miljarder kronor avser den stegvisa överföringen av medel från anslaget 1:4 Stöd med anledning av flyktingsituationen till detta anslag som aviserades i budgetpropositionen för 2017. Resterande 3,5 miljarder kronor aviserades i riksdagens beslut om anslag inom utgiftsområde 25 i betänkande 2018/19:FiU3 (rskr. 2018/19:116–117).

Kommuner och landsting kompenseras för minskat skatteunderlag och minskade skatteintäkter till följd av regeringens förslag att sänka skatten för

pensionärer genom ett höjt grundavdrag. Det förklarar 4,1 miljarder kronor av höjningen. Nya, tidigare beslutade regleringar och ändringar av tidigare aviserade regleringar enligt den kommunala finansieringsprincipen och övriga ekonomiska regleringar svarar för knappt 0,6 miljarder kronor av höjningen.

Anslaget 1:2 Utjämningsbidrag för LSS-kostnader

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ca 4,6 miljarder kronor till anslaget 1:2 Utjämningsbidrag för LSS-kostnader. Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till kommuner enligt lagen (2008:342) om utjämning av kostnader för verksamhet enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade. Statens utgifter för utjämningen av LSS-kostnader motsvarar utjämningsavgiften som kommunsektorn betalar och som redovisas mot inkomsttitel 7121 Utjämningsavgift för LSS-kostnader. De båda beloppen bör överensstämma, och prognosen för anslaget bör utgå från de senaste tillgängliga uppgifterna om beräknad utgiftsnivå i utjämningsystemet.

Förslaget innebär en höjning av anslaget med 154 miljoner kronor jämfört med 2019. En höjning av anslaget bedöms som nödvändig för att utjämningsystemet för LSS-kostnader ska kunna upprätthållas.

Anslaget 1:3 Bidrag till kommunalekonomiska organisationer

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 8,15 miljoner kronor till anslaget 1:3 Bidrag till kommunalekonomiska organisationer. Anslaget får användas för statsbidrag till två organisationer inom det kommunalekonomiska området, Rådet för kommunal redovisning (RKR) och Rådet för främjande av kommunala analyser (RKA). Anslaget får vidare användas till insatser för utveckling av statens styrning av kommuner och landsting.

Förslaget innebär en höjning av anslaget med 1,2 miljoner kronor jämfört med 2019.

RKR är en ideell förening för normbildning i kommunala redovisningsfrågor och har i uppgift att främja god redovisningssed i enlighet med lagen (2017:597) om kommunal bokföring och redovisning. Medlemmar i föreningen är staten och Sveriges Kommuner och Landsting (SKL), som i avtal har förbundit sig att stödja föreningens verksamhet ekonomiskt med vardera 1,4 miljoner kronor per år. RKR har ansökt om statligt bidrag för 2020 års verksamhet med 1,4 miljoner kronor.

Även RKA är en ideell förening. Medlemmarna är staten och SKL. RKA tillhandahåller nyckeltal i databasen Kolada för jämförelser i kommunsektorn. Syftet med databasen är att stödja uppföljningen av målpuppfyllelse och resursanvändning i kommuner och landsting. Även i denna förening har medlemmarna i avtal förbundit sig att årligen stödja föreningens verksamhet med högst 4,55 miljoner kronor vardera. RKA har ansökt om statligt bidrag för 2020 års verksamhet med 4,55 miljoner kronor. Regeringen anser att RKA utöver detta bör tillföras ytterligare 1,2 miljoner kronor fr.o.m. 2020 för att vidareutveckla stödet till kommuner och landsting. För att kunna möta kommunsektorns utmaningar, förbättra styrningen i den offentliga sektorn och

skapa mer effektiva verksamheter och större nytta för medborgarna utökades anslaget med 1 miljon kronor efter förslag i budgetpropositionen för 2017. Regeringen avsatte motsvarande belopp även vid beräkningen av anslaget för 2018–2020.

Anslaget 1:4 Stöd med anledning av flyktingsituationen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 3 miljarder kronor 2020 till anslaget 1:4 Stöd med anledning av flyktingsituationen. Anslaget får användas för statsbidrag till kommuner och landsting. Stödet fördelas med 80 procent till kommunerna och 20 procent till landstingen. Vid fördelningen av medel mellan kommunerna ska antalet asylsökande och nyanlända i respektive kommun samt fördelningen mellan barn och vuxna i relation till kommunens befolkningstal beaktas. Vid fördelningen mellan landstingen ska hänsyn tas till antalet asylsökande och nyanlända i respektive landsting.

Förslaget innebär en minskning av anslaget med 2 miljarder kronor jämfört med 2019. För 2021 beräknas inga medel fördelas via anslaget.

Motionerna

Moderaterna

I kommittémotion 2019/20:3332 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M) föreslår motionärerna att anslaget 1:1 Kommunalekonomisk utjämning ökas med 16,2 miljarder kronor utöver vad regeringen föreslår. Höjningen av anslaget förklaras av ökade generella tillskott utöver det som regeringen föreslår och av att vissa riktade statsbidrag görs om till generella statsbidrag. Därutöver ökar anslaget som en följd av motionärernas förslag om ökad undervisningstid (en timme per dag), förkortat aktivitetsstöd och utökad lovskola. Moderaterna föreslår en utökad skattesänkning för pensionärerna jämfört med propositionen och kompenserar därför kommunsektorn med ytterligare 4,7 miljarder kronor för minskade skatteintäkter till följd av förslaget.

För att kommunerna ska klara välfärdsåtagandet anser motionärerna att de behöver ökade resurser under kommande år och att de behöver förbättra integrationen. Tillskotten till kommunsektorn efter 2019 behöver därför enligt motionärerna villkoras så att alla kommuner använder pengarna mer effektivt och framför allt minskar bidragskostnader och förbättrar integrationen.

Sverigedemokraterna

I kommittémotion 2019/20:2636 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD) föreslår motionärerna att anslaget 1:1 Kommunalekonomisk utjämning ökas med 5 miljarder kronor utöver vad regeringen föreslår. Motionärerna konstaterar att kommunerna har fått en allt större börda att bära och att allt fler kommuner går med förlust. Sverigedemokraterna anför att de kommuner som tagit emot migranter nu står med kostnader som staten inte längre kompenserar för när etableringsersättningen fasats ut.

Vänsterpartiet

I partimotion 2019/20:3016 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) föreslår motionärerna att anslaget 1:1 Kommunalekonomisk utjämning ökas med 7,6 miljarder kronor utöver vad regeringen föreslår. Anslaget utökas med 5 miljarder kronor som en generell satsning på välfärden och med 2,7 miljarder kronor som en konsekvens av partiets förslag om en utbildningsatsning för att säkra personalförsörjningen inom välfärden, avgiftsfria läkemedel för alla personer över 80 år, ny utbildningsmodell för barnombud, förbättrad utbildning av personal inom främst socialtjänsten, extra utbetalning för de som långvarigt mottagit försörjningsstöd och ett skolmatslyft för näringsrik och god skolmat. Motionärerna lämnar vidare förslag om att införa ett särskilt stöd för att stärka hälso- och sjukvården i glest befolkade regioner och föreslår att extra medel ska avsättas för äldreomsorgen. Förslagen höjer anslaget med 1 respektive 3,5 miljarder kronor. Vidare reglerar motionärerna effekterna av förslag som påverkar det kommunala skatteunderlaget, vilket minskar anslaget med 4,7 miljarder kronor.

Vänsterpartiet föreslår även riktade satsningar till kommunsektorn inom andra utgiftsområden för att kunna stärka välfärden.

Kristdemokraterna

I kommittémotion 2019/20:3122 av Jakob Forssmed m.fl. (KD) föreslår motionärerna att anslaget 1:1 Kommunalekonomisk utjämning ökas med 1,4 miljarder kronor utöver vad regeringen föreslår. Anslaget utökas med 2 miljarder kronor för att dämpa effekterna för de kommuner som förväntas öka sina nettobetalingar, som en följd av den förändring av kostnadsutjämningsystemet som regeringen föreslagit ska träda i kraft vid årsskiftet 2019/20. Motionärerna anför att de prioriterar mer träffsäkra satsningar än de som regeringen infört, varför kostnadsfri tandvård för alla 20–23-åringar, kostnadsfri mammografi för alla kvinnor mellan 40 och 70 år och kostnadsfri sjukvård för alla över 85 år avskaffas och anslaget minskas med 983 miljoner kronor. Motionärerna föreslår en höjning av milersättningen i reseavdraget och kompenserar kommunerna med 400 miljoner kronor för minskade skatteintäkter till följd av förslaget.

Utöver de generella bidragen till kommunsektorn inom detta utgiftsområde föreslår motionärerna många prestationsbaserade och riktade satsningar på andra utgiftsområden inom sjukvård, äldreomsorg och skola. Motionärerna bedömer att det är avgörande för kommunsektorn att statliga styrsystem främjar en god hushållning av gemensamma resurser och menar att prestationsbaserade ersättningar är exempel på god statlig styrning.

Kompletterande information

Riksdagens beslut om statens budget 2019

Riksdagens beslut om statens budget för 2019 inom utgiftsområde 25 innebar bl.a. att resurserna till kommunerna ökade med 3,5 miljarder kronor. Enligt uppgifter till kansliet från Finansdepartementet ligger den ökning av anslaget 1:1 Kommunalekonomisk utjämning med 3,5 miljarder kronor som riksdagen beslutade om kvar även 2020. I beslutet aviserades samtidigt att 7 miljarder kronor skulle tillföras kommunerna årligen 2020 och 2021. Förslaget i propositionen om att höja anslaget med 3,5 miljarder kronor 2020, dvs. med ytterligare 3,5 miljarder kronor, följer av den aviseringen.

Avlämnande av proposition med koppling till den kommunala finansieringsprincipen

Regeringen avser att lämna förslag om ändringar i lagen (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård och lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård i december 2020. För att kompensera landstingen för de utökade åtaganden som ändringarna innebär utökas anslaget 1:1 Kommunalekonomisk utjämning med 100 miljoner kronor 2020. Ökningen finansieras med en motsvarande minskning av anslaget 1:8 Bidrag till psykiatri inom utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg.

Sveriges Kommuner och Landstings ekonomirapport, oktober 2019

Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) räknar i sin prognos med att Sverige går in i en mild lågkonjunktur under 2020 som kommer att fortsätta under 2021. Skatteintäkterna förväntas öka långsammare än vad de har gjort de senaste åren samtidigt som trycket från en ökande andel barn och äldre bedöms som stort.

Kommunerna förväntas gå in i ett allt svårare ekonomiskt läge och arbeta med effektiviserings- och besparingsplaner för att få ihop budget och plan för perioden 2020–2022.

SKL bedömer att ett nittiotal kommuner och sju regioner kan komma att gå med underskott redan under 2019 utifrån enkätsvar från ekonomidirektörer. Skatten förväntas höjas i ett tjugotal kommuner och i fyra regioner inför 2020. Trots det räknar SKL med att kommuner och regioner kommer att sakna 43 miljarder kronor 2023 om kostnaderna ökar i takt med befolkningen och staten inte tillför mer resurser än det som hittills har aviserats.

Proposition 2019/20:11 Kostnadsutjämningen

Den 20 november 2019 beslutade riksdagen i enlighet med finansutskottets förslag (prop. 2019/20:11, bet. 2019/20:FiU18, rskr. 2019/20:41) om ändringar i lagen om kommunalekonomisk utjämning. Förslaget innebär att tre nya delmodeller införs i kostnadsutjämningsystemet (kommunal vuxenutbildning, infrastruktur och skydd samt verksamhetsövergripande

kostnader) och att de nuvarande delmodellerna barn och ungdomar med utländsk bakgrund, befolkningsförändringar, bebyggelsestruktur och löner utgår. Förslaget innebär vidare att kostnadsutjämningsystemet i större utsträckning kommer att beakta bebyggelsestruktur och socioekonomiska förhållanden. Därmed förbättras systemets förmåga att ge kommuner och landsting likvärdiga ekonomiska förutsättningar att tillhandahålla välfärd till invånarna.

Lagändringarna träder i kraft den 1 januari 2020.

Granskningsrapport från Riksrevisionen (RiR 2019:29)

Den 24 oktober 2019 lämnade Riksrevisionen sin granskningsrapport Det kommunala utjämningsystemet – behov av mer utjämning och bättre förvaltning till riksdagen. I rapporten har Riksrevisionen granskat systemet för kommunalekonomisk utjämning. Samma dag överlämnade riksdagen rapporten till regeringen som inom fyra månader ska redovisa för riksdagen vad den har gjort eller tänker göra med anledning av rapporten. Riksrevisionens övergripande slutsats är att systemet för kommunalekonomisk utjämning inte är utformat så att kommunerna kan ge kommuninvånarna en i huvudsak likvärdig service utan större skillnader i skattesatser. Kommunerna har skilda demografiska och geografiska förutsättningar. Dessa förutsättningar bedöms ge varierande ekonomiska förutsättningar, även om det finns ett utjämningsystem som är tänkt att leda till likvärdighet. Riksrevisionen menar att det finns förbättringspotential i utjämningsystemet i detta avseende. Riksrevisionen rekommenderar regeringen att utveckla systemet så att det i större utsträckning utjämnar kommunernas olika förutsättningar. Riksrevisionen rekommenderar även regeringen att ge Tillväxtverket i uppgift att utveckla och vårda utjämningsystemet med utgångspunkt från en förvaltningsplan. Riksrevisionen konstaterar att regeringen lämnat en proposition med förslag om att kostnadsutjämningsystemet utvecklas i den riktning som Riksrevisionen rekommenderar. Den omfördelning av medel som propositionens förslag innebär bedöms dock inte vara tillräcklig för att åtgärda de identifierade bristerna, eftersom kostnaderna i kommunerna med stor yta, få invånare och liten andel som bor i tätort fortfarande underskattas systematiskt. Enligt Riksrevisionen behöver omfördelningen öka mer än vad regeringen föreslår för att systemet ska kunna fungera i enlighet med riksdagens intentioner. Det behövs enligt Riksrevisionen ett bättre underlag över kostnader för kommunal service i områden med glesare bebyggelse.

Kommunutredningen (dir. 2017:13)

För att säkerställa en god och likvärdig välfärd i hela landet är det nödvändigt att kommunerna har kapacitet som står i proportion till deras samlade uppgifter och åtaganden. Under förra mandatperioden beslutade regeringen därför att ge en parlamentarisk kommitté i uppdrag att utarbeta en strategi för att stärka kommunernas kapacitet att fullgöra sina uppgifter och hantera utmaningarna.

Kommittén ska utifrån kommunernas varierande förutsättningar dels identifiera och analysera de utmaningar som väntas ha särskilt stor påverkan på deras förmåga att klara av sina uppgifter, dels analysera i vilken utsträckning kommunal samverkan, kommunsammanläggningar, förändrade uppgifter, en asymmetrisk ansvarsfördelning och andra tänkbara åtgärder kan bidra till att stärka deras förmåga att möta samhällsutvecklingen. Kommittén ska mot bakgrund av denna analys föreslå vilka åtgärder som bör vidtas och hur en genomförandeprocess kan utformas. De åtgärder som föreslås ska kunna genomföras inom dagens system för finansiering av den kommunala sektorn och ska inte innebära en ökning av statens utgifter.

Uppdraget ska redovisas i februari 2020.

Utskottets ställningstagande

Utskottet kan konstatera att riksdagen den 27 november 2019 sa ja till regeringens budgetförslag för 2020. Därmed beslutade riksdagen om ramar för de 27 utgiftsområdena. Ramen för utgiftsområde 25 fastställdes till 128,4 miljarder kronor för 2020. De förslag till anslag inom utgiftsområdet som är högre än den beslutade ramen kan inte bifallas vid behandlingen av utgiftsområdet. Utskottet noterar att Moderaterna, Sverigedemokraterna, Vänsterpartiet och Kristdemokraterna har anslagsförslag som är högre än den ram som riksdagen fastställt.

Utskottet har tagit del av regeringens resultatredovisning för utgiftsområdet och kan notera att det finns svårigheter med att följa upp hur de generella statsbidragen används och att dra slutsatser om sambanden mellan storleken på de generella statsbidragen, fördelningen av dessa och enskilda kommuners och landstings ekonomiska resultat och finansiella ställning. Liksom tidigare vill utskottet framhålla att resultatredovisningen är ett underlag för utskottets behandling av budgetpropositionen. Utskottet vill därför understryka vikten av att regeringen kan analysera och dra generella slutsatser om sambanden mellan statsbidragen och måluppfyllelsen för utgiftsområdet. Goda och likvärdiga ekonomiska förutsättningar för kommuner och landsting är avgörande för en väl utbyggd välfärd.

Efter några år med mycket goda ekonomiska resultat noterar utskottet att den ekonomiska utvecklingen framöver är mer osäker. Ökningstakten i kommunsektorns intäkter avtar samtidigt som den demografiska utvecklingen med en större andel barn och äldre fortsätter. Utmaningarna inom kommunerna och regionerna är stora och av skiftande karaktär, bl.a. beroende på lokala och regionala förutsättningar och befolkningens sammansättning. Utskottet delar regeringens bedömning att det mot den bakgrunden finns behov av ytterligare ekonomiska tillskott till kommunsektorn och välkomnar därför regeringens föreslagna förstärkning av de allmänna bidragen till kommuner och regioner. Förstärkningen skapar bättre förutsättningar att utveckla välfärdens verksamheter och minskar risken för nedskärningar eller skattehöjningar i kommuner och regioner.

Utskottet delar regeringens syn på att utmaningarna för kommuner och regioner inte bara är av ekonomisk karaktär utan också handlar om organisatorisk kapacitet, personal- och kompetensförsörjning samt förmåga till utveckling. Som regeringen framhåller bör den ökade efterfrågan på kommunala välfärdstjänster mötas på ett kostnadseffektivt sätt, med bl.a. nya och förbättrade arbetssätt samt ett innovativt nyttjande av teknik och digitala tjänster. Jämförelser mellan kommuner och regioner kan tydliggöra skillnader i effektivitet, kvalitet och tillvägagångssätt och därmed bidra till lärande och verksamhetsutveckling. Genom RKA och databasen Kolada bidrar staten till att möjliggöra jämförelser mellan kommuner och regioner. Utskottet välkomnar att regeringen avser att ta en aktiv del i att vidareutveckla detta stöd och att anslaget därmed höjs.

Som regeringen framhåller har staten det övergripande ansvaret för att samtliga kommuner och regioner har förutsättningar och kapacitet att hantera skiftande utmaningar. Utskottet kan konstatera att regeringen arbetar aktivt med detta inom olika områden, bl.a. genom att stärka och vid behov justera de grundläggande regler som styr kommunsektorn. I november 2019 beslutade t.ex. riksdagen om ändringar i kostnadsutjämningen för kommuner och landsting för att förbättra systemets förmåga att ge kommuner och landsting likvärdiga ekonomiska förutsättningar att tillhandahålla välfärd till invånarna.

Utskottet noterar att Riksrevisionen i sin granskningsrapport om det kommunala utjämningsystemet kommer till slutsatsen att systemet för kommunalekonomisk utjämning inte är utformat så att kommunerna kan ge kommuninvånarna en i huvudsak likvärdig service utan större skillnader i skattesatser. Utskottet konstaterar att rapporten för närvarande bereds av Regeringskansliet och att riksdagen under våren 2020 kommer att behandla regeringens svarsskrivelse över rapporten.

Med detta tillstyrker utskottet regeringens förslag till anslag inom utgiftsområde 25 och avstyrker samtliga aktuella motionsyrkanden.

Särskilda yttranden

1. Statens budget inom utgiftsområde 25 (M)

Edward Riedl (M), Jan Ericson (M), Mattias Karlsson i Luleå (M) och Sofia Westergren (M) anför:

I motionen Återupprätta samhällskontraktet – en budget för Sverige (mot. 2019/20:3060) presenteras Moderaternas budgetförslag och riktlinjer för den ekonomiska politiken.

När samhällskontraktet hotas av utbredd otrygghet och bristande välfärd, när Sverige tillryggalagt den starka konjunkturen och ändå på många sätt står sämre rustat än när vi gick in i den, när svenska folket inte upplever att de får valuta för sina skattepengar – då krävs kloka prioriteringar. I Moderaternas budgetmotion prioriteras därför det som är viktigast för Sverige.

Det handlar om att återupprätta samhällskontraktet genom betydande öknings av de generella statsbidragen till välfärden och den största trygghetsatsningen i modern tid, samtidigt som försvaret stärks. Det handlar om att förbättra sammanhållningen mellan både stad och land och över generationer. I Moderaternas budgetmotion sänks skatten på bensin och diesel med 1 krona från årsskiftet samtidigt som skatten för pensionärer sänks dubbelt så mycket och för dubbelt så många som i regeringens budgetproposition. Det handlar inte minst också om hur Sverige ska få fler jobb och högre tillväxt. Det behöver löna sig bättre att jobba. I Moderaternas budgetmotion tas ett stort grepp om bidragen och skatten på arbete sänks i alla inkomstgrupper. Sveriges tillväxt är beroende av en trygg elförsörjning. Dessutom är elektrifieringen central i vår klimatomställning. I Moderaternas budgetmotion föreslås ett omfattande elektrifieringspaket med satsningar på bl.a. fjärde generationens kärnkraft. Alla ungdomar ska kunna möta framtiden med rätt kunskaper. I vår budgetmotion utökas därför också undervisningstiden i skolan. Det är reformer som skulle ta tag i Sveriges största problem.

Riksdagen har genom sitt beslut den 27 november 2019 fastställt att de samlade utgifterna för utgiftsområde 25 inte får överstiga 128 417 572 000 kronor 2020 (bet. 2019/20:FiU1). Eftersom Moderaternas förslag till anslag inom utgiftsområdet ligger över den nivån kan vi inte reservera oss till förmån för detta förslag. Moderaternas budgetalternativ bör ses som en helhet. Därför väljer vi att avstå från ställningstagande och lägger i stället fram ett särskilt yttrande om Moderaternas politik inom utgiftsområde 25.

Moderaternas samlade förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2019/20:3060. I den motionen finns också förslag till ram för utgiftsområde 25. Motionen behandlas i betänkande 2019/20:FiU1, och vårt samlade förslag framgår av reservation 1 i det betänkandet. Vårt förslag till

statens budget för 2020 inom utgiftsområde 25 läggs fram i kommittémotion 2019/20:3332.

Tillskotten till kommunsektorn som riksdagen beslutade om hösten 2018 var viktiga, och det är bra att regeringen ställer sig bakom dem. Det har dock blivit alltmer uppenbart att kommunernas behov av resurser är betydligt större än så. Vi anser därför att anslaget 1:1 Kommunalekonomisk utjämning bör vara 16,2 miljarder kronor högre för 2020 än regeringens förslag i propositionen. Vi vill motverka att Sverige går in i en lågkonjunktur med ständigt ökande kommunalskatter. För att få ett stopp på skattehöjningarna och för att säkerställa att arbetslinjen inte ska undermineras menar vi att staten hade behövt ta ett större ansvar för den svenska välfärden. Samtidigt ställer det krav på att kommuner och regioner ökar ansträngningarna för att välfärd i alla lägen ska gå före bidrag. Mot den bakgrunden anser vi att tillskotten till kommunsektorn borde villkoras så att alla kommuner och regioner använder pengarna mer effektivt och framför allt minskar bidragskostnaderna och förbättrar integrationen.

Vi anser också att ett antal riktade statsbidrag borde ha omvandlats till generella statsbidrag. Kommunerna skulle därmed själva ha fått bestämma över dessa bidrag i stället för att staten ska bestämma hur bidragen ska användas och till vem de ska gå och kräva detaljerade återrapporteringar.

Moderaternas förslag till anslagsökning menar vi skulle ha skapat bättre förutsättningar för att motverka skattehöjningar och nedskärningar inom kommunsektorn än det förslag som utskottet ställt sig bakom.

2. Statens budget inom utgiftsområde 25 (SD)

Oscar Sjöstedt (SD), Dennis Dioukarev (SD) och Charlotte Quensel (SD) anför:

Riksdagen har genom sitt beslut den 27 november 2019 fastställt att de samlade utgifterna för utgiftsområde 25 inte får överstiga 128 417 572 000 kronor 2020 (bet. 2019/20:FiU1). Eftersom Sverigedemokraternas förslag till anslag inom utgiftsområdet ligger över den nivån kan vi inte reservera oss till förmån för detta förslag. Sverigedemokraternas budgetalternativ bör ses som en helhet. Därför väljer vi att avstå från ställningstagande och lägger i stället fram ett särskilt yttrande om Sverigedemokraternas politik inom utgiftsområde 25.

Sverigedemokraternas förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2019/20:2682. I den motionen finns också förslag till ram för utgiftsområde 25. Motionen behandlas i betänkande 2019/20:FiU1, och vårt samlade förslag framgår av reservation 2 i det betänkandet. Vårt förslag till statens budget för 2020 inom utgiftsområde 25 läggs fram i kommittémotion 2019/20:2636.

Vi konstaterar att kommunerna har fått en allt större börda att bära och att allt fler kommuner går med förlust. De kommuner som tagit emot migranter står nu med kostnader som staten inte längre kompenserar för när

etableringsersättningen fasats ut. Vi anser därför att anslaget 1:1 Kommunalekonomisk utjämning bör vara 5 miljarder kronor högre för 2020 än regeringens förslag i propositionen.

3. Statens budget inom utgiftsområde 25 (V)

Ulla Andersson (V) anför:

Riksdagen har genom sitt beslut den 27 november 2019 fastställt att de samlade utgifterna för utgiftsområde 25 inte får överstiga 128 417 572 000 kronor 2020 (bet. 2019/20:FiU1). Eftersom Vänsterpartiets förslag till anslag inom utgiftsområdet ligger över den nivån kan jag inte reservera mig till förmån för detta förslag. Vänsterpartiets budgetalternativ bör ses som en helhet. Därför väljer jag att avstå från ställningstagande och lägger i stället fram ett särskilt yttrande om Vänsterpartiets politik inom utgiftsområde 25.

Vänsterpartiets förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2019/20:2915. I den motionen finns också förslag till ram för utgiftsområde 25. Motionen behandlas i betänkande 2019/20:FiU1, och vårt samlade förslag framgår av reservation 3 i det betänkandet. Vårt förslag till statens budget för 2020 inom utgiftsområde 25 läggs fram i partimotion 2019/20:3016.

Kommunsektorn står inför mycket stora utmaningar framöver. Det handlar främst om den demografiska utvecklingen med en ökad andel äldre och en stor ökning av antalet elever i grundskolan. För att kommunerna ska klara av de kostnadsökningar som följer av detta menar vi att det behövs betydligt större höjningar av anslaget än de som regeringen föreslår i propositionen. De generella statsbidragen till kommunsektorn bör ökas med 20 miljarder kronor fram till 2022, varav 5 miljarder kronor 2020.

Välfärden lider i dag av personalbrist. För att garantera en väl fungerande välfärd i hela landet anser vi att personalbristen bör mötas genom utbildningar som kombinerar betalt arbete i välfärden med utbildning. Vi menar att arbetsintegrerat lärande liknande den s.k. Dalamodellen bör införas i nationell skala för att möta personalbristen inom flera välfärdsyrken såsom undersköterskor, förskollärare, sjuksköterskor m.m. En lämplig statlig myndighet bör uppdras att i samråd med SKL och de fackliga organisationerna utforma modellen och fördela pengarna till landets kommuner.

Vi tillför också medel för en rad andra satsningar som t.ex. avgiftsfria läkemedel för alla över 80 år, en ny utbildningsmodell för barnombud, en förbättrad utbildning av personal inom främst socialtjänsten, extra utbetalning för de som långvarigt mottagit försörjningsstöd och ett skolmatslyft för näringsrik och god skolmat.

Dessutom anser vi att det bör införas ett särskilt stöd om 1 miljard kronor för att stärka hälso- och sjukvården i glest befolkade regioner.

Äldre ska mötas med trygghet, omsorg och värdighet, varför vi anser att det också bör tillföras extra medel till äldreomsorgen om 3,5 miljarder kronor årligen.

Vi reglerar det generella statsbidraget för de förslag som vi anser borde ha genomförts och som innebär att kommunernas skatteintäkter ökar.

Sammantaget anser vi att anslaget 1:1 Kommunalekonomisk utjämning bör vara 7,6 miljarder kronor högre för 2020 än vad regeringen föreslår i propositionen.

För att ytterligare stärka välfärden anser vi att även riktade satsningar bör genomföras som t.ex. ökade medel för att offentliga byggnader såsom sjukhus och skolor ska kunna installera sol- och vindkraft, för att möjliggöra billigare och utbyggd kollektivtrafik, för minskade barngrupper i förskola och fritidshem, för att stärka psykiatrin och för att ett nytt högkostnadsskydd för tandvård ska kunna införas. Sammantaget tillförs kommunsektorn 20 miljarder kronor 2020 med Vänsterpartiets budgetalternativ.

4. Statens budget inom utgiftsområde 25 (KD)

Jakob Forssmed (KD) anför:

Riksdagen har genom sitt beslut den 27 november 2019 fastställt att de samlade utgifterna för utgiftsområde 25 inte får överstiga 128 417 572 000 kronor 2020 (bet. 2019/20:FiU1). Eftersom Kristdemokraternas förslag till anslag inom utgiftsområdet ligger över den nivån kan jag inte reservera mig till förmån för detta förslag. Kristdemokraternas budgetalternativ bör därtill ses som en helhet. Därför väljer jag att avstå från ställningstagande och lägger i stället fram ett särskilt yttrande om Kristdemokraternas politik inom utgiftsområde 25.

Kristdemokraternas förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2019/20:3341. I den motionen finns också förslag till ram för utgiftsområde 25. Motionen behandlas i betänkande 2019/20:FiU1, och vårt samlade förslag framgår av reservation 4 i det betänkandet. Vårt förslag till statens budget för 2020 inom utgiftsområde 25 läggs fram i kommittémotion 2019/20:3122.

Vi i Kristdemokraterna anser att kommunsektorn i detta läge behöver resurstillskott för att säkra välfärdens kvalitet. Statliga styrsystem som främjar en god hushållning av gemensamma resurser är också centrala för kommunsektorn, varför effektivitet och ändamålsenlighet är viktiga parametrar när reformer och riktlinjer beslutas. Prestationsbaserade ersättningar som överlåter åt regioner och kommuner att själva välja lämpliga metoder för att nå uppsatta mål är exempel på god statlig styrning.

Många av de samhällsproblem vi står inför – såsom olagligt långa sjukvårdsköer, brist på äldreboendeplatser, unga som rekryteras till kriminalitet samt barns psykiska ohälsa och fysiska aktivitet – måste lösas ute i kommunerna och regionerna. Men många kommuner går redan på knäna, till stor del på grund av den demografiska utvecklingen. Därutöver har kommuner som tagit ett långt större ansvar än andra för flyktningmottagandet fått ökade kostnader. Samtidigt går svensk ekonomi in i en avmattningsfas och ett antal osäkerhetsfaktorer riskerar att både snabba på och fördjupa en konjunkturedgång. Som ett stöd för att klara denna utmaning föreslår vi

därför inom ramen för utgiftsområde 9, en rad reformer och resurstillskott, utöver regeringens förslag, för vård- och omsorgsinsatser som kommer de primär- och sekundärkommunala välfärdsverksamheterna till del men vi anser också att anslaget 1:1 Kommunalekonomisk utjämning bör vara 2 miljarder kronor högre för 2020 än vad regeringen föreslår i propositionen. Fördelningen av medlen ska ske på så sätt att det dämpar effekten för de kommuner och regioner som får ökade nettobetalingar som en följd av riksdagens beslut om ändringar i kostnadsutjämningsystemet som träder i kraft vid årsskiftet 2019/20.

Regeringens politik under förra mandatperioden har försvårat för jobb och företagande och bristen på reformer för att förbättra välfärdsverksamheternas funktionssätt har varit slående. Samtidigt har det offentliga åtagandet utökats genom flera satsningar på att kostnadsbefria delar av välfärden. Den nedåtgående spiral som detta riskerar att skapa med ytterligare skattehöjningar och försämrade jobbmöjligheter samt ytterligare försämrad tillgänglighet till vård och omsorg vore skadlig för Sverige. Mer träffsäkra satsningar borde ha genomförts än införandet av kostnadsfri tandvård för alla 20–23-åringar och kostnadsfri sjukvård för alla över 85 år. Även träffsäkerheten i det öronmärkta statsbidraget till kostnadsfri mammografi för alla kvinnor mellan 40 och 74 år kan diskuteras. Det är visserligen angeläget med förslag som ökar deltagandet i screeningprogram, men andra insatser kan vara väl så effektiva i det avseendet. I stället för dessa förslag prioriterar vi vårdreformer som ökar tillgängligheten till vård och omsorg och som ger låginkomsttagare bättre ekonomi. Därför bör anslaget 1:1 Kommunalekonomisk utjämning minskas med 983 miljoner kronor. Vi kompenserar också kommunerna med 400 miljoner kronor för minskade skatteintäkter som en följd av att vi anser att milersättningen i reseavdraget bör höjas.

Sammantaget anser vi att anslaget 1:1 Kommunalekonomisk utjämning bör vara 1,4 miljarder kronor högre för 2020 än vad regeringen föreslår i propositionen.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2019/20:1 Budgetpropositionen för 2020 utgiftsområde 25:

1. Riksdagen anvisar ramanslagen för budgetåret 2020 under utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner enligt tabell 1.1.

Motioner från allmänna motionstiden 2019/20

2019/20:2636 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD):

Riksdagen anvisar anslagen för 2020 inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2019/20:3016 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V):

Riksdagen anvisar anslagen för 2020 inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2019/20:3122 av Jakob Forssmed m.fl. (KD):

Riksdagen anvisar anslagen för 2020 inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2019/20:3332 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M):

Riksdagen anvisar anslagen för 2020 inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

BILAGA 2

Regeringens och motionärernas anslagsförslag

Anslag för 2020 inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner

Tusental kronor

Anslag		Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen			KD
			M	SD	V	
1:1	Kommunalekonomisk utjämning	120 808 984	+16 202 000	+5 000 000	+7 600 000	+1 417 000
1:2	Utjämningsbidrag för LSS-kostnader	4 600 438				
1:3	Bidrag till kommunalekonomiska organisationer	8 150				
1:4	Stöd med anledning av flyktingsituationen	3 000 000				
Summa för utgiftsområdet		128 417 572	+16 202 000	+5 000 000	+7 600 000	+1 417 000